

Ter inleiding

Ton Dekker, Paul Post en Herman Roodenburg

Het themanummer dat voor u ligt is tevens een jubileumnummer. Immers, met het afsluiten van deze jaargang bestaat het *Volkskundig Bulletin* twintig jaar. Of de oprichters of liever de eerste redactieleden, J.J. Voskuil en A. Doornbosch, dit ooit verwacht hebben, lijkt zeer de vraag. In hun voorwoord bij het eerste nummer uitten zij hun twijfels, niet alleen over de term 'volkskunde' (wat dat betreft, is er weinig veranderd) maar ook over de regelmatige verschijning van het blad. Zonder de inbreng van onderzoekers buiten de eigen kring zou die moeilijk verwezenlijkt kunnen worden. Gelukkig zijn die bijdragen gekomen, vooral van historici en antropologen. En daarmee is tevens een wens vervuld, die door dezelfde redacteurs heel voorzichtig was verwoord. Zij hoopten dat het *Volkskundig Bulletin* op den duur 'tevens als ontmoetingsplaats en als platform zou kunnen dienen voor een aantal mensen die nu nog zitten opgesloten in hun eigen disciplines, methoden en onderzoekstechnieken'. Als dat bereikt zou worden, aldus Voskuil en Doornbosch, 'dan zouden wij met de oprichting van dit nieuwe tijdschrift meer bereiken dan we het nu, met de middelen en de kracht waarover wij beschikken, als doel kunnen meegeven'.

Bij een jubileum hoort een terugblik. Maar het retrospectief dat u in dit themanummer wordt aangeboden, omvat heel wat meer dan een geschiedenis van de afgelopen twintig jaar. Het gaat om iets, wat in de jaargangen van het *Volkskundig Bulletin* slechts sporadisch is aangeroerd: de geschiedenis van het eigen vak. Wij weten hiervan nog steeds heel weinig. Vandaar dat de redactie op 10 december 1993 allereerst een symposium heeft georganiseerd, waarin die geschiedenis aan de orde werd gesteld. In dit themanummer krijgt dit initiatief een vervolg. De meeste bijdragen vormen een bewerking van de lezingen die toen gehouden werden, maar er zijn ook enkele nieuwe bijdragen aan toegevoegd.

Het symposium droeg de titel 'Momenten uit de geschiedenis van de volkskunde' en dat is precies waar het om gaat. Wij hebben geenszins getracht de geschiedenis van de volkskunde volledig in kaart te brengen. Daarvoor is het nog te vroeg. Wel hopen wij dat deze bundel tot een grotere interesse zal leiden, dat de vele witte plekken die nu nog gesignaleerd kunnen worden, geleidelijk zullen worden ingevuld, en vooral dat de hier bijeengebrachte artikelen tot discussies zullen leiden die weer licht kunnen werpen op de huidige positie van de volkskunde, met name op haar inhoud, structuur en methoden.

Uit de inhoudsopgave blijkt al meteen waar de voornaamste lacunes vallen aan te wijzen. Het vak mag dan een lange voorgeschiedenis hebben gekregen in de bijdragen van Frijhoff en Roodenburg, tegelijk ontbreekt een bijdrage over de tweede helft van de negentiende eeuw, met interessante figuren als Schotel, Ter Gouw en vele anderen die belangstelling koesterden voor de volkscultuur. Daar staat tegenover dat een lastig thema als de volkskunde tijdens de Duitse bezetting

nu eindelijk is aangesneden (Dekker). Betreft deze bijdrage in feite de voorgeschiedenis van het P.J. Meertens-Instituut (helaas ontbreekt een bijdrage over het huidige instituut, of over Meertens; voor Voskuil moge voorlopig verwezen worden naar de artikelen in nummer 14,1 (1988)), in de artikelen van De Jong, Van der Kooi en Top (de laatste behandelt de volkskunde in Leuven) worden ook andere plaatsen in beeld gebracht waar het vak beoefend werd en wordt. Het leek ons goed in deze bundel ook aandacht te besteden aan de volkskunde in Vlaanderen. Tussen de Nederlandse en de Vlaamse volkskunde hebben immers veel en vaak intensieve contacten bestaan. Met de artikelen van Grijp en Vos, die beide handelen over het volkslied, is naast een chronologische en geografische nog een thematische spreiding aangebracht. De bijdragen van Post nemen een bijzondere positie in. Zij betreffen een omschrijving en een actuele plaatsbepaling van het vak en dienden op het symposium vooral als discussiestuk. Ondertussen heeft hij het Meertens-Instituut verlaten en is hij als hoogleraar liturgie en sacramententheologie werkzaam bij de Theologische Faculteit Tilburg.